

Сутність судових витрат полягає у тому, що кошти, виділені державою на здійснення правосуддя, що покладаються законом на сторони, третіх осіб із самостійними вимогами з метою їх часткової компенсації, спонукання до добровільного виконання обов'язків та попередження необґрунтованих звернень до суду.

Проаналізувавши вищезазначене, можна виокремити такі функції судових витрат:

- 1) матеріальне забезпечення судочинства шляхом часткового залучення фінансових коштів осіб, які беруть участь у справі;
- 2) відшкодування витрат, пов'язаних з розглядом справи, учасникам процесу;
- 3) вплив на процесуальну поведінку учасників процесу;
- 4) запобігання неправомірній та недобросовісній процесуальній поведінці (зловживання процесом) та покарання за вказані дії [3, с. 71].

Отож, судові витрати – самостійний інститут господарського процесуального права, який містить певне коло норм, що регулюють основні питання судових витрат господарського судочинства. При його реформуванні, з одного боку, важливо не допустити надмірного подорожчання процесу для осіб, які беруть участь у судовому розгляді, а з іншого – забезпечити якісне та справедливе правосуддя з господарських справ, що вимагає чималих витрат.

Список використаних джерел:

1. Васильєв С. В. Судочинство в господарських судах : підручник / С. В. Васильєв. – Х. : Еспада, 2013. – 320 с.
2. Захист у господарському процесі : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К. : Центр учб. л-ри, 2014. – 328 с.
3. Ніколенко Л. М. Господарське процесуальне право України : підручник / Л. М. Ніколенко ; Маріуп. держ. ун-т. – О. : Фенікс, 2015. – 512 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПИСЬМОВОГО ДОКАЗУВАННЯ В СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ

Тютюнник Ксенія Сергіївна, здобувач 7-КМ2А курсу Навчально-наукового інституту заочного навчання НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових та господарсько-правових дисциплін факультету №2 НАВС **Герасимчук Лідія Вікторівна**

У сучасній юридичній практиці досить часто зустрічається поняття доказів. Цивільний процесуальний кодекс України (далі за текстом – ЦПК України) визначає, що доказами є будь які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи. Стаття 10 ЦПК України вказує, що сторони та інші

особи, які беруть участь у справі, мають рівні права щодо подання доказів, їх дослідження та доведення перед судом їх переконливості. Цивільне судочинство здійснюється на засадах змагальності сторін, а тому кожна сторона судового процесу повинена довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень [1].

Тому питання допустимості доказів, правильності їх збирання та підготовки є досить актуальним на сьогодні. Часто виникають курйозні ситуації в ході розгляду судових справ щодо неналежності доказової бази сторін чи її недопустимості.

ЦПК України в ч. 2 ст. 57 визначає, що докази встановлюються на підставі пояснень сторін, третіх осіб, їхніх представників, допитаних як свідків, показань свідків, письмових доказів, речових доказів, зокрема звуко- і відеозаписів, висновків експертів [1].

Одним з найбільш розповсюдженим видом доказів являються письмові докази. На них базується орієнтовно 70% всієї доказової бази.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного суду України (далі за текстом – ППВС України) від 12.06.2009 р. № 5 «Про застосування норм процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду» докази, які збираються або подаються сторонами (показання свідків, письмові чи речові докази), повинні стосуватися суті спору (предмета та підстави позову) [2]. Досить частою є проблема, коли до матеріалів справи сторони подають докази, які не мають відношення до предмету позову. Прикладом можуть бути банальні письмові докази (листи), в яких адресатом/відправником визначена особа, яка не є стороною по справі, або ж взагалі в ній не фігурує. Чіткість доказової бази полягає в прямій доведеності. Якщо до матеріалів справи подаються письмові докази, наприклад лист, відправником/адресатом обов'язково повинен бути визначений учасник відповідного судового провадження.

Не прийнятно брати за основу документи, в яких адресатом/відправником визначені інші сторонні люди, що не мають відношення до конкретного спору (мати, сестра, теща, брат, сусідка інші особи). Визначена інформація в такому листі не може вважатись належним доказом.

ППВС України «Про судові рішення в цивільній справі» від 18.12.2009 р. № 14 визначає підстави обґрунтованості судових рішень. Обґрунтованим визнається рішення, ухвалене на основі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених доказами, які були досліджені в судовому засіданні і які відповідають вимогам закону про їх належність та допустимість, або обставин, що не підлягають доказуванню, а також якщо рішення містить вичерпні висновки суду, що відповідають встановленим на підставі достовірних доказів обставинам, які мають значення для вирішення справи [3].

Особливого значення у даному контексті набуває вимога цивільного процесуального закону про обґрунтованість судового рішення.

Рішення ж, ухвалене на користь сторони чи третьої особи лише у зв'язку з тим, що виконано обов'язки по доказуванню, апріорі не може вважатися таким, що ухвалене на основі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень.

З приводу сприяння судом сторонам та іншим особам, які беруть участь у справі у доказуванні Верховний Суд України у Постанові Пленуму від 01.11.1996 р. № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» обґрунтовано зазначив, що «при вирішенні цивільних справ суд має виходити з поданих сторонами доказів. Поряд з цим він може запропонувати позивачеві чи відповідачеві подати додаткові докази...» (п. 11) [4].

Аналіз регулювання питання про сприяння судом у доказуванні цивільним процесуальним законодавством, поглядів науковців показує, що цивільне процесуальне законодавство потребує більш детальної регламентації поняття «сприяння судом у доказуванні». Обов'язок суду роз'яснювати права та обов'язки повинен включати й роз'яснення сторонам, а також іншим особам, які беруть участь у справі, яких доказів не вистачає, строк подання доказів до суду, наслідки неподання чи несвоєчасного подання доказів тощо. Особливого значення таке роз'яснення набуває у випадках, коли сторони, треті особи тощо, беруть участь у процесі, не користуючись послугами професійного представника [5].

Ще однією помилкою в доказуванні виступає подача документів без визначених реквізитів, таких як дата, місце, відсутність підписів, або печаток (для окремої групи письмових доказів).

Письмові докази повинні відповідати вимогам до оформлювання документів (ДСТУ 4163-2003) [6]. Звичайно, якщо в наявності є документ, що тією чи іншою мірою не відповідає зазначеним вимогам, проте може зіграти вирішальну роль в ході розгляду справи – його неодмінно потрібно долучати.

Ще однією важливою ознакою в ході доказування варто виокремити читабельність документів. Як би це банально не звучало, але досить часто зустрічаються документи в неякісному вигляді.

Слушно висловила позицію А.С. Штефан, що особи, які беруть участь у справі, не лише подають докази, але й аналізують докази протилежної сторони, здійснюють співставлення власної позиції з позицією протилежної сторони, нерідко після пізнання доказового масиву процесуального суперника друга сторона коректує власну позицію, готує додаткові обґрунтування й аргументи, змінює предмет чи підставу позову; задає запитання свідкові протилежної сторони, аналізує відповіді, розбіжності у відповідях і може вказувати на них суду. Все це

було б неможливим, якби діяльність осіб, які беруть участь у справі, зводилася виключно до наповнення матеріалів справи доказами. З іншої сторони, безпідставно вважати суд суб'єктом пізнання протягом всього розгляду справи, оскільки суд може брати участь і в доказуванні: вирішувати питання про забезпечення доказів (ст.135 ЦПК України), давати доручення щодо збирання доказів іншому суду (ст.132 ЦПК України), здійснювати допит свідка (ч.8 ст.180 ЦПК України), допитувати сторін, третіх осіб і їхніх представників як свідків (ст.184 ЦПК України), ставити запитання експерту (ч.3 ст.189 ЦПК України) і спеціалісту (ч.3 ст.190 ЦПК України) [7].

Argumenta ponderantur, non numerantur - докази оцінюються за їхньою вагомістю, а не за кількістю. Промова в ході розгляду справи є досить важливим елементом в роботі юриста, все ж докази являються найважливішою складовою доказової бази. Їхня якість, законність та допустимість повинні відповідати найвищим критеріям та законодавству.

«Perspicuitas argumentatione elevatur» - *«Очевидність зменшується доказами»* - слова давньоримського політичного діяча, оратора Марка Туллія Цицерона залишаються актуальними і сьогодні. Будь-які правовідносини, що на перший погляд здаються зрозумілими та очевидними можуть бути спростованими за наявності достатніх доказів. Докази виступають основним важелем впливу на вирішення спірної ситуації, а наявність якісно сформованої доказової бази дає можливість обґрунтовано довести правові позицію в ході судового розгляду.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — №40-41, 42. — Ст. 492 / Електр. ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.03.2012 р. №5 «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин» // Електр. ресурс: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-12>
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України від №14 «Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками» // Електр. ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-92>
4. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 р. № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» // Електр. ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>
5. Грабовська О.О / наук. стаття / Проблемні питання сприяння суду у доказуванні в цивільному процесі / Електр. ресурс: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3583/Grabovska%20Problemnii.pdf?sequence=1>
6. Уніфіковані системи документації. Уніфікована система

організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів [Текст]: ДСТУ 4163-2003. - Вид. офіц. - К. : Держспоживстандарт України, 2003. - 21 с. - Електр. ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0055609-03>

7. А. С. Штефан / наук. стаття / Поняття судового доказування у цивільному процесі / 2015 / Електр. ресурс: <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/viewFile/780/770>.

ОСОБЛИВИЙ ХАРАКТЕР СЛУЖБОВОГО ЧАСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Жовнодій Катерина Вікторівна, здобувач 2 курсу факультету №2 НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук **Середа Ю.М.**

В українському суспільстві поступово впроваджуються євроінтеграційні реформи, що сприяють формуванню і розвитку правової демократичної держави. Важливою масштабною реформою є утворення Національної поліції України, яка прийшла на зміну міліції. Широка увага політиків, громадських діячів, активістів та науковців до ходу реформи, її нормативного та правозастосовного аспектів виявила і засвідчила суттєві недоліки. Зокрема, варто зосередити увагу на службовому часі поліцейських, оскільки, неточності у нормах, що регулюють це питання, можуть привезти, як до порушення трудових прав правоохоронців, так і до нехтування належним виконанням своїх посадових обов'язків самими поліцейськими.

Однією з проблем правоохоронних органів є недосконалість правового регулювання їхніх службових трудових відносин. Більшість колишніх міліціонерів неодноразово вказували на те, що на продуктивність праці суттєво впливає ненормований робочий день, причому правоохоронці часто, а то і постійно працювали протягом усіх вихідних та святкових днів. На теперішній час працівники територіальних органів Національної поліції, на жаль, засвідчують що ситуація взагалі не змінилася, а часом лише погіршилася, внаслідок ускладнення криміногенної ситуації та за умов підвищення рівня матеріального забезпечення правоохоронців, що часто використовується керівниками територіальних органів як аргументування роботи у понадурочний час.

Відомо, що працівник поліції перебуває на службі незалежно від часу доби та дня року. Це твердження законодавець визначив і у Законі України «Про Національну поліцію» (далі – Закон), де вказано, що поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій